

YTTRANDE dnr Fö2023/0074

Vår kontakt:

Kristina Kallin
010-449 52 52
kristina.kallin@skanska.se
Bostadsutveckling Stockholm

Regeringskansliet, Försvarsdepartementet
Endast per e-post till:
fo.remissvar@regeringskansliet.se
med kopia till:
fo.ssk@regeringskansliet.se

Remissvar – utredningen *Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap (SOU 2022:57)*

Skanska är ett av världens största bygg- och projektutvecklingsföretag som skapar innovativa och hållbara lösningar som formar hur vi lever, arbetar och umgås. Vi har funnits i 135 år och vår verksamhet i Sverige består av bygg- och anläggningsverksamhet, bostadsutveckling och kommersiell fastighetsutveckling. Skanska vill vara en del av klimatomställningen och minskade koldioxidutsläpp för både oss och våra kunder är en tydlig del av vår affär. Skanskakoncernens mål för egna utsläpp är att de ska minska med 70 procent mellan 2015 och 2030. Skanskas mål är att nå klimatneutralitet i såväl egna projekt som hela värdekedjan senast 2045. Vi har även fått vårt klimatmål verifierat som vetenskapligt baserat och i linje med Parisavtalet.¹

Samhällets resiliens och beredskap är frågor som har aktualiserats allt mer. Näringslivet har en viktig roll att spela i den omställning som nu sker, gällande allt från minskade utsläpp till utvecklingen av den fysiska och digitala infrastruktur som behövs för att både klara av förändringar och anpassa sig till dem.

Inledande kommentar

Skanska Sverige AB har en lång, gedigen och relevant erfarenhet av olika typer av projekt som bland annat omfattat bostäder, kontor, sjukhus och bergrum där skyddsrum ingått.

Yttrandet gällande *Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap (SOU 2022:57)* kommer därför att fokuseras främst på de aspekter som gäller just skyddsrum. Inledningsvis kan dock nämnas att Skanska ser en stor fördel med, och stöder utredningens föresats, att Länsstyrelsen ska planera för ett större ansvar. Dels utifrån rikets organisation och dels hur regioner kan etablera ett nära samarbete på denna nivå.

Sverige har nyligen stått inför en stor risk för cementbrist, där påverkan på byggande verksamhet och därmed samhällsbygget i stort hade kunnat bli avsevärd. Det finns i dagsläget inget godtagbart alternativ till betong, varför tillgång till cement är av största vikt. Skanska arbetar självfallet aktivt med frågan, bl a med egen alternativ bindemedelsförsörjning, och förutsätter att regeringen har en tydlig plan för hur tillgången till cement ska säkras på samhällsnivå. Därutöver behöver regeringen väga in hur minskad klimatpåverkan i byggnation kan uppmuntras och uppnås, där klimatförbättrad betong kan spela en viktig roll.

Skanska är positiva till att staten tar ett ansvar för utvecklingen av skyddsrum i Sverige, men framför i detta remissvar synpunkter på hur utredningens förslag behöver utvecklas för att skapa förutsägbara och likvärdiga förutsättningar för byggande av skyddsrum.

¹ [Skanskas klimatmål godkänt av Science Based Targets Initiative](#). Pressmeddelande, 21-11-04

6.3.3 Nyproduktion av skyddsrum, underrubriken "Beslut om skyddsrum i befintlig byggnad eller anläggning (s 209)

För att undvika omprojektering, förseningar och merkostnader (s 209) föreslår utredningen att Plan- och bygglagen ska ställa krav på att ansökan om bygglov ska innehålla ett bevis om besked om skyddsrum (s 668).

Krav på att uppföra skyddsrum behöver i ett tidigt skede vara förutsägbart för byggherren. Omtag leder till tidsförskjutningar och försvårar ett kostnadseffektivt byggande. Då det kan ta cirka ett år att projektera fram de underlag och handlingar som ska ingå i en bygglovsansökan vore det därför önskvärt att:

- PBL tydligt anger att byggherren inför framtagning av bygglovshandlingar ska ansöka om skyddsrumsbeked inom vissa geografiska områden som definierats. Skyddsrumsbekedet bör förslagsvis vara bindande i minst 5 år, då utbyggnaden ofta är beroende av konjunkturcykeln.
- Det finns definitioner på vilka tätorter inom strategiskt viktiga områden som utgör skyddsrumstättorter, där antalet skyddsrumspplatser är färre än befolkningens storlek och krav på att uppföra skyddsrum därför kan bli aktuellt (s 249). Denna information är viktig för att öka förutsägbarheten och förutsättningar för projekt, varför den behöver tillgängliggöras på ett tydligare sätt (i dagsläget finns den i en handbok om skyddsrum, "Skyddsrum SR15"). För de större städerna vore det därutöver bra att komplettera med kartor som visar vilka områden det kan bli aktuellt att uppföra skyddsrum och inhämta skyddsrumsbeked.
- Detaljplanerna kan lämpligtvis ange en översiktlig bedömning om skyddsrumbehov.

6.6 Avveckling eller tillfällig begränsning av skyddsrum

I utredningen adresseras att det kan finnas behov av såväl avveckling av vissa skyddsrum som tillfälliga begränsningar av befintliga skyddsrum. Skanska delar uppfattningen om att det bör övervägas om specialskyddsrum och befolkningsskyddsrum, som är i behov av omfattande underhåll och modernisering, är lämpliga att inrätta som skyddade utrymmen.

Skanska har därmed förståelse för att avveckling av skyddsrum beviljas restriktivt. Behov av att riva skyddsrum uppstår dock oftast då området där fastigheten är belägen genomgår en stadsomvandling. Detta är en önskvärd och nödvändig del av samhällsutvecklingen, för vilken staten bör ta även ett ekonomiskt ansvar.

I större stadsomvandlingsprojekt finns ibland enstaka skyddsrum på någon fastighet där tillfällig begränsning av skyddsrumsfunktionen beviljas och där byggherren åläggs att finansiera ett nytt skyddsrum. Samtidigt kan andra byggherrar inom samma stadsomvandlingsprojekt, där några befintliga skyddsrum ej finns i fastigheterna, komma att få bidrag för nyproduktion av skyddsrum. Detta snedvrider till viss del konkurrensen och ger ojämlika förutsättningar byggherrarna emellan.

Sammantaget anser därför Skanska att det är rimligt att ersättningskyddsrum finansieras av staten i samma omfattning som föreslås för nya skyddsrum.

Avsaknad av förslag, incitament för minimerade koldioxidutsläpp och annan ekologisk hållbarhet:

Samhällets beredskap och resiliens är frågor vars aktualitet ökat de senaste åren. Utredningen utgör en viktig del i arbetet med dessa frågor och Skanska vill i samband med detta också lyfta fram de klimataspekter som också bör beaktas och vilka innebär olika typer av målsättningar och krav.

Armerad betong används i relativt stor omfattning i skyddsrum för att skydda mot splitter, strålning med mera. Såväl stål som cement orsakar relativt stora koldioxidutsläpp. Skanska vill gärna se att incitament införs för t ex ökad användning av fossilfritt stål och fortsatt utveckling av betong med minskade utsläpp. Incitamenten kan också gälla utveckling av andra hållbara lösningar som vi i dag inte känner till.

Avsaknad av förslag, samordning med andra kravställningar

Som samhällsutvecklare förhåller Skanska sig till olika typer av krav från myndigheter, krav vilka vi har sett öka med åren. Det är angeläget att krav på uppförande av skyddsrum inte kommer att stå i konflikt med andra krav. Det behövs samordning för att säkerställa att uppförande av skyddsrum inte innebär att det blir svårt eller omöjligt att uppfylla andra gällande eller kommande myndighetskrav, Det gäller såväl basala myndighetskrav som de utökade kravställningar som driver den gröna omställningen.

Avsaknad av förslag, handböcker, typlösningar, mm.

I samband med remissens förslag till beslut om att nyttja förstärkta utrymmen eller äldre skyddsrum förväntar sig Skanska att handböcker, typlösningar samt anvisningar utifrån lagstiftning framställs.

Stockholm 2023-05-17

Eva Torberger, vice vd
Skanska Sverige AB